

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 8 ΙΟΥΝΙΟΥ 2018 – ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ
[Παιδεία και εκπαίδευση]

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Περίληψη

Ο συγγραφέας πραγματεύεται το είδος της σχέσης που χαρακτηρίζει την παιδεία και την εκπαίδευση. Διαπιστώνοντας αρχικά την τάση ταύτισής τους, ανατρέχει στην αρχαία γραμματεία και καταγράφει το πολυδιάστατο περιεχόμενο της «παιδείας» ως γαλούχησης του παιδιού, ως γνώμονα γνώσης και αρετής αλλά και ως παιχνίδι. Κατόπιν προσδιορίζει τον όρο «εκπαίδευση» ως διδακτική πράξη καταλήγοντας ότι οι δυο όροι δεν ταυτίζονται, αν και χρησιμοποιούνται παρόμοια προκαλώντας σύγχυση. Επιβάλλεται, λοιπόν, η διάκριση των εννοιών τους αλλά και η αναγνώριση της σύγκλισής τους σε κλιμακούμενη μόρφωση υπό την αιγίδα δημόσιων ή ιδιωτικών εκπαιδευτικών φορέων. Είναι, βέβαια, αναπόδραστη η διαφοροποίησή τους, αφού η παιδεία αποτελεί έναν αυθύπαρκτο, εθελούσιο τρόπο αγωγής ενώ η εκπαίδευση μια επιβαλλόμενη προκαθορισμένη δράση.

B.1

B.2

- α) Τρόπος ανάπτυξης: Σύγκριση-αντίθεση
Χωρία από το κείμενο:
Οι διαφορές προκύπτουν από τη διαφορετική τους φύση...
Η παιδεία... ενώ η εκπαίδευση
Η παιδεία είναι ... προαιρετική· η εκπαίδευση θεωρείται, και σωστά, υποχρεωτική.
- β) ωστόσο: Αντίθεση
επομένως: Συμπέρασμα
προκειμένου: Σκοπός
που πάει να πει ότι: επεξήγηση
κυρίως: έμφαση

B.3 α) Συνώνυμα

Ανιχνεύονται: εντοπίζονται

Συνάπτεται: συνδέεται, συσχετίζεται, συναρτάται

Εμφανίζεται: παρουσιάζεται

Συντελεστών: παραγόντων, όρων

Προφανείς: ολοφάνερες, έκδηλες

β) Αντώνυμα

αναβαθμίζεται: υποβαθμίζεται

μεταγενέστερη: προγενέστερη

επιτρέπουν: απαγορεύουν, αποτρέπουν

ιδιωτική: δημόσια

διαφορές: ομοιότητες

B.4 α) εναλλάσσονται, ανιχνεύονται, αναβαθμίζεται, κ.τ.λ

β) με την παθητική φωνή το ύφος του κειμένου γίνεται απρόσωπο, αντικειμενικό, επίσημο, τυπικό, πυκνό. Δίνεται έμφαση στην πράξη ή στο αποτέλεσμα της.

Επιπλέον η παθητική φωνή αρμόζει στον εννοιολογικό προσδιορισμό του όρου της παιδείας ιδωμένου από την πλευρά αρχαίων πνευματικών ανθρώπων.

Γ.1 Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο

Απαιτείται τίτλος και αφόρμηση από επίκαιρο γεγονός

Ζητούμενο Α

Ρόλος σχολείου: Το σχολείο δεν πρέπει να είναι μόνο γνωσεοκεντρικό αλλά να χαρακτηρίζεται και από μια πολύπλευρη διάσταση που συνίσταται στα εξής:

Διαμόρφωση ολοκληρωμένης προσωπικότητας, που σημαίνει:

Πνευματική καλλιέργεια

- Με την πνευματική καλλιέργεια επιτυγχάνεται η αυτογνωσία και η κοσμογνωσία. Η αυτογνωσία έχει την αφετηρία της στην κριτική και στον αυτοέλεγχο, οδηγεί σε αυτοκριτική και σεβασμό και καταλήγει στην πνευματική ολοκλήρωση και την ηθική τελείωση. Η κοσμογνωσία συντελεί στην κατανόηση του φυσικού περιβάλλοντος και εξοικειώνει με την αντικειμενική πραγματικότητα.
- Καλλιεργεί τις πνευματικές ικανότητες του ανθρώπου (κριτική αντίληψη, λογική σκέψη, προσοχή, μνήμη, ετοιμότητα, συνθετική ικανότητα, φαντασία, γλώσσα...). Μ' αυτές το νεαρό άτομο καταπολεμά τις προλήψεις, τις δεισιδαιμονίες, την αμάθεια, τη χειραγώγηση και φτάνει στην τεκμηριωμένη γνώση και την αλήθεια. Συνεπώς, λύνει όλα τα προβλήματα και βελτιώνει τις συνθήκες ζωής του.

- Ευαισθητοποιεί και εξευγενίζει τον άνθρωπο, γιατί συμβάλλει στην αισθητική και ψυχική του καλλιέργεια. Ο εκπαιδευόμενος αποκτά λεπτότητα και συναισθηματική ωριμότητα, αφού αναδεικνύεται ικανός να συλλάβει την ομορφιά, την αρμονία, το μέτρο. Έτσι, διέπεται από καλαισθησία και εξοικειώνεται με τις αισθητικές αξίες.
- Φέρνει σε επαφή τον άνθρωπο με την παράδοσή του, την ιστορία του, τον πολιτισμό του.

Ηθικοποίηση του ανθρώπου

- Η παιδεία εξανθρωπίζει τον άνθρωπο, απαλλάσσοντάς τον από ζώδεις ορμές, τάσεις και ένστικτα.
- Τον φέρνει σε επαφή με τις ηθικές αξίες, βοηθώντας τον να αποκτήσει ηθικά ερείσματα και να ενστερνιστεί ηθικές αρχές όπως η δικαιοσύνη, ο σεβασμός, η ανθρωπιά, η τιμιότητα, η άμιλλα, η θέληση, η επιμονή, η υπομονή, η ευγένεια. Μ' αυτό τον τρόπο, ο διδασκόμενος αποδέχεται σωστά πρότυπα συμπεριφοράς.
- Διαμορφώνει οικολογική συνείδηση.

Κοινωνικοποίηση του ατόμου

- Η παιδεία εντάσσει το άτομο στις παραγωγικές διαδικασίες, αφού του προσφέρει εφόδια:
 - για την επαγγελματική του αποκατάσταση και την οικονομική του χειραφέτηση (γνώσεις, εξειδίκευση, πειθαρχία, προσαρμοστικότητα στην παραγωγική διαδικασία).
- Επίσης, συμβάλλει στη συμμετοχή του στις κοινωνικοπολιτικές διαδικασίες, προωθώντας:
 - την πολιτικοποίησή του (ευσυνείδητος πολίτης, συμμετοχή στις δημοκρατικές διαδικασίες, υπεύθυνος). Διαμορφώνει έτσι δημοκρατικό ήθος.
 - την ενεργητική συμμετοχή του στα κοινά (δημιουργικός, ικανός, παραγωγικός, αλτρουιστής).
 - καθορίζει την ένταξη του ανθρώπου στις πολιτιστικές διαδικασίες και τον μπει στη γνήσια ψυχαγωγία και τη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου.
 - καλλιεργεί χαρακτηριστικά που συμβάλλουν στην κοινωνικοποίηση όπως: υπευθυνότητα, εργατικότητα, συνέπεια, ανάληψη πρωτοβουλιών, πολιτική, κοινωνική, εθνική και οικουμενική συνείδηση.

Ζητούμενο Β

Ρόλος δασκάλου

- Πρότυπο με τη στάση της ζωής του
- Ανθρωπιστικές αξίες
- Καλλιέργεια διαλόγου
- Σχολείο «ανοιχτό και δημιουργικό»
- Βιωματική μάθηση μέσω πολιτιστικών εκδηλώσεων, εκδρομών, ημερίδων, με σκοπό την καλλιέργεια της αυτενέργειας του μαθητή.
- Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία
- Εθελοντικές δράσεις
- Επαφή με άλλους πολιτισμούς μέσω προγραμμάτων ανταλλαγής μαθητών
- Άρση στερεοτύπων, προκαταλήψεων, εθνικοκεντρικής αντίληψης.

Μαθητές

- Ενίσχυση της δράσης των μαθητικών κοινοτήτων
- Συναίσθηση ευθύνης, ομάδες στήριξης ευάλωτων μαθητών
- Ανάλυση πρωτοβουλιών, εθελοντικές δράσεις
- Ενεργός συμμετοχή στη λειτουργία και στη λήψη αποφάσεων της σχολικής μονάδας αλλά και στα προβλήματα της τοπικής κοινωνίας
- Σχολική εφημερίδα δραστηριοποιημένη στους χώρους κοινωνικής δικτύωσης
- Προβολή των δράσεων του σχολείου

